

**MUIHIN LAKEIHIN SISÄLTYVÄT ASIAMIESTÄ YLEENSÄ TAI ERITYISESTI
ASIANAJAJAA KOSKEVIA SÄÄNNÖKSIÄ:**

**A 3.1a OIKEUDENKÄYMISKAARI (1.1.1734/4)
15 LUKU (viim. muut. 5.4.2002/259)**

OK 15 LUKU

Oikeudenkäyntiasiamiehestä (11.4.1958/150, viim. muut. 5.4.2002/259)

1 § (14.1.1972/21) Asianosainen, jota ei ole määrätty saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, saa oikeudenkäynnissä käyttää oikeudenkäyntiasiamiestä.

Syyttäjän puhevaltaa ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Henkilökohtaisesti tuomioistuimeen saapuneella asianosaisella saa olla oikeudenkäyntiavustaja. Hänen itsensä vastattavaksi voidaan osoittaa kysymyksiä, jos tuomioistuin katsoo sen tarpeelliseksi.

2 § (10.1.1969/5) Jollei muussa laissa toisin säädetä, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja tai muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. (5.4.2002/259)

Mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin Euroopan talousalueen valtiossa tai muussa valtiossa, jonka kanssa Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen asianajajan ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. (31.8.2001/764)

Oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa kuitenkin toimia asianosaisen suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja hänen sisarusensa sekä asianosaisen aviopuoliso, vaikka hän ei olisikaan suorittanut 1 momentissa mainittua tutkintoa. (5.4.2002/259)

Myös muu kuin 1 ja 3 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana:

- 1) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa asiassa;
- 2) hakemusasiassa, joka ei ole riittävä;
- 3) kirjaamisasiassa; sekä
- 4) maa- ja metsätalouden oikeusasiassa. (5.4.2002/259)

3 § (12.12.1958/497) Virkamies älköön olko asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä, jos se on vastoin hänen virkavelvollisuuttaan.

Yleisen tuomioistuimen lainoppinut jäsen ei saa olla oikeudenkäynnissä asiamiehenä tai avustaa asianosaista, ellei hänellä ole asiassa osaa taikka hän puhu puolisonsa tahi sen puolesta, joka on hänen suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa oleva sukulaisensa tahi hänen veljensä, sisarensa tai holhotinsa. Siinä tuomioistuimessa, jonka jäsen hän on, ei hän myöskään saa, ellei hänellä ole asiassa osaa, hoitaa muiden kuin edellä mainittujen henkilöiden puolesta kirjaamis- tai muita hakemusasioita.

Se, joka on asiaa käsittelevään oikeuden jäsenen sellaisessa suhteessa kuin 13 luvun 3 §:ssä tarkoitetaan, ei saa avustaa asianosaista tai toimia tämän asiamiehenä asiassa. Asiamiehenä tai avustajana ei saa myöskään toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn tuomioistuimen jäsenenä, esittelijänä tai pöytäkirjanpitäjänä taikka ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana. (1.6.2001/441)

4 § (11.4.1958/150) Oikeudenkäyntiasiamiehen on, jollei päämies ole häntä tuomioistuimessa asiamieheksi suullisesti valtuuttanut, esitettävä päämiehen omakätisesti allekirjoittama valtakirja. Asianajajan tai julkisen oikeusavustajan taikka asianomistajaa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:n nojalla edustavan syyttäjän tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos tuomioistuin niin määrää. (5.4.2002/259)

Jos päämiehenä on valtio, kunta tai muu yhdyskunta tahi julkinen laitos, käyköön valtakirjasta myös asianmukaisessa järjestyksessä annettu kirjallinen määräys tai pöytäkirjanote ja, milloin päämiehenä on yhtiö, osuuskunta, säätiö, yhdistys tai muu sellainen yhteisö, oikeaksi todistettu ote valtuuttamiseen oikeutetun elimen siinä kokouksessa pidetystä pöytäkirjasta, jossa valtuutus on annettu.

Milloin oikeudenkäyntiasiamieheksi ilmoittautunut, jota ei ole 1 momentin mukaisesti suullisesti valtuutettu, ei voi heti esittää edellä tarkoitettua kirjallista valtuutusta taikka jos tuomioistuin asianosaisten huomautuksen johdosta tai muuten katsoo tarpeelliseksi saada näyttöä siitä, että selvitys valtuutuksesta on oikea, on asiamieheksi ilmoittautuneelle varattava tilaisuus selvityksen esittämiseen. Tuomioistuin voi, milloin syytä on, jatkaa asian käsittelyä sitä kuitenkaan lopullisesti ratkaisematta. Jos valtuutus sittemmin esitetään, katsotaan asiamiehen ilmoittautumisestaan lähtien toimineen valtuutuksen nojalla. Jos kysymys on tyytymättömyyden ilmoittamisesta, selvitys valtuutuksesta on

esitettävä tuomioistuimen kansliassa viimeistään seitsemäntenä päivänä tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan päättymisestä.
(31.8.1978/661)

- 4 a § (1.4.1938/137) Valtakirjasta käyköön Suomessa olevasta lennätintoimipaikasta lähetetty sähkösanoma, joka sisältää jäljennöksen sellaisesta 4 §:n mukaisesti laaditusta valtakirjasta, joka on asetettu määrätylle henkilölle oikeudella tai oikeudetta asettaa toinen sijaansa. Joka toimipaikassa lähetettäväksi vastaanottaa tällaisen sähkösanoman, kirjoittakoon alkuperäiselle valtakirjalle, joka on samalla hänelle näytettävä, todistuksen sen näyttämisestä ja merkittköön sähkösanomaan, että siihen jäljennetty valtakirja sanottuine todistuksineen on yhtäpitävä pääkirjan kanssa. Sähkösanoman lähettämisessä saa käyttää myös puhelinta. Saapunut sähkösanoma on verrattava ja todistus siitä kirjoitettava asiamiehelle annettavaan sähkösanomaan. Kuitenkin on alkuperäinen valtakirja, jos asianosainen sitä vaatii tai oikeus muuten pitää sitä tarpeellisenä, oikeuden määräämässä ajassa oikeudelle näytettävä, uhalla ettei sähkösanoma muutoin käy valtakirjasta.
- 5 § Jos kruunulla on jossakin riidassa osa, määrätköön [kuninkaan käskynhaltija] jonkun alioikeudessa kruunun oikeutta puolustamaan. Hovioikeudessa puhukoon sellaisissa asioissa [kuninkaan] asiamies. Maariidassa ottakoon perintötilallinen itse valtuusmiehen; [antakoon kuitenkin veronsaajalle asiasta tiedon, jotta tämä voi, jos tarvitaan, olla perintötilallisella apuna].
- 6 § Jos joku, jolla on asiassa osa, tahtoo toistenkin puolesta puhua, ottakoon heilätä siihen valtakirjan.
- 7 § (11.4.1958/150) Asiamies saa sopia asian, jollei valtuutuksessa nimenomaisesti ole määrätty, ettei hänellä ole siihen lupaa. Valtuutusta, joka on annettu nimetylle henkilölle, ei asiamies ilman lupaa saa siirtää toiselle.
- Valtuutuksen nojalla saa asiamies edustaa päämiestä vain siinä oikeudessa, jossa suullinen valtuutus on annettu tai valtakirja on esitetty. Asiamiehellä samoin kuin oikeudenkäyntiavustajalla on kuitenkin aina valta ilmoittaa tyytymättömyyttä sen oikeuden päätökseen, jossa hän on esiintynyt asiamiehenä tai oikeudenkäyntiavustajana, tai säilyttää vedolla päämiehensä oikeus.
- Päämiehen henkilökohtaisen esiintymisen oikeudessa ei yksinään ole katsottava osoittavan, että valtuutus on peruutettu.
- 8 § Jos päämies oikeudenkäynnin kestäessä kuolee, ilmoittakoon asiamies sen Oikeudelle, ja ne, jotka sitten asianomistajiksi tulevat, antakoot uuden valtakirjan.
- 9 § (6.5.1955/213) Milloin oikeudella tai sen puheenjohtajalla, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty, on valta määrätä asianosaiselle avustaja tai asia-

mies, on henkilö, joka siinä oikeudessa yleisesti toimittaa asianajotehtäviä, velvollinen määräyksestä ryhtymään avustajaksi tai asiamieheksi.

- 10 § Asiamies ajakoon rehellisesti ja kaikella ahkeruudella hänelle uskottua asiaa ja allekirjoittakoon kaikki kirjat, jotka hän Oikeuteen antaa. Älköön mitään tuomittako sellaisen riitakirjan perustuksella, jonka alle sen tekijä ei ole pannut nimeänsä, jos havaitaan, ettei asianomistaja ole kyennyt sitä laatimaan.
- 10 a § (12.12.1958/497) Jos asiamies tai avustaja osoittautuu epärehelliseksi, ymmärtämättömäksi tai taitamattomaksi taikka jos hänet havaitaan toimeensa muutoin sopimattomaksi, saa oikeus evätä häneltä vallan esiintyä siinä jutussa. Oikeus voi myös, milloin syytä on, kieltää häneltä oikeuden enintään kolmen vuoden aikana toimia siinä tuomioistuimessa asiamiehenä tai avustajana. Jos kysymys on asianajajasta, oikeuden on päätöksestään ilmoitettava yleisen asianajajayhdistyksen hallitukselle.
- Milloin asiamieheltä tai avustajalta on evätty oikeus esiintymiseen, on hänen päämiehelleen, jollei tämä ole oikeudessa saapuvilla ja tahdo itse asiaansa ajaa, varattava tilaisuus hankkia kelpoisuusvaatimukset täyttävä asiamies.
- Edellä 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa asiamies tai avustaja hakea muutosta valittamalla, mutta on päätöistä valituksesta huolimatta heti noudatettava.
- 11 § Valtuusmiehen älköön olko lupa Oikeudessa luopua asiasta, jonka hän on siinä alottanut, ellei Oikeus katso hänellä olevan siihen syytä.
- 12 § (28.1.1927/22) Jos valtuusmies ja päämies eivät sovi siitä, mitä valtuusmies on saapa palkkioksi ja kulujensa korvaukseksi, eikä niistä ole välipuhetta tehty, tutkikoon se tuomari, joka viimeksi on asiassa tuominnut, mitä valtuusmiehelle kohtuuden mukaan on tuleva, jollei valtuusmies mieluummin tahdo haastattaa päämiestään tai päämies valtuusmiestään siihen oikeuteen, jonka piirissä haastettavan asunto ja koti on; ja olkoon valtuusmiehellä valta pidättää saamansa oikeudenkäyntikirjat hallussaan, kunnes suorituksen saapi.
- 13 § Jos valtuusmies laiminlyö päämiehensä oikeuden, niin tällä olkoon valta tehdä laillinen kanne häntä vastaan ja hakea vahinkonsa korvausta.
- 14 § [Jos valtuusmiehen havaitaan yllyttäneen tahi vietelleen jonkun perättömään oikeudenkäyntiin taikka vastoin parempaa tietoansa ajaneen väärää asiaa taikka käyttäneen ilmeistä kavaluutta, niin sakotettakoon häntä kymmenen tahi kaksikymmentä talaria tahi enemmän, sataan asti, taikka rangaistakoon vankeudella, älköönkä hänen enää sallittako ajaa toisten asioita Oikeudessa, aina sen mukaan kuin tuomari tutkii hänen rikoksensa olevan. Jos sellainen valtuusmies, välttääksensä rangaistusta, vetäytyy pois asiasta, ennenkuin se

päättyy, rangaistakoon kuitenkin niinkuin on sanottu. Jos jonkun näytetään salaa kirjoittaneen asiassa päämiehensä vastapuolenkin puolesta taikka perusteilla ja neuvoilla auttaneen häntä, sakotettakoon sata talaria tahti rangaistakoon vesi- ja leipävankeudella ja menettäköön kunniansa.]

- 15 § (27.4.1868) Kaikkein tulee pitää Oikeutta arvossa ja kunniasa; ja sentähden älköön kukaan laillisen valtamiiehen asemesta panko alaikäistä, palkollista tahti muuta sopimatonta kirjojansa Oikeuteen antamaan, tahti suullisesti kuulustettavaksi. Joka sen tekee, sakoitettakoon Alioikeudessa [viisi talaria], Hovioikeudessa [kymmenen talaria].
- 16 § (27.4.1868) Joka ottaa Oikeuden edessä puhuaksensa sellaisessa asiassa, jossa hän ei ole asianomistajana eikä asianajajana, eikä virkansa puolesta kantajana ja hakijana, taikka jos hänellä lain mukaan ei ole siihen lupaa; sakoitettakoon Alioikeudessa [viisi talaria], Hovioikeudessa [kymmenen talaria, tahti enemmän], asian laadun mukaan; jos se [Keisarin Käskynhaltian] tykönä tehdään, olkoon sakko [viisi talaria], kruunulle yksinänsä; palkitkoon myös näissä tapauksissa kaiken vahingon.
- 17 § (21.4.1995/585) Asiamies, oikeudenkäyntiavustaja tai näiden apulainen ei saa luvattomasti ilmaista päämiehen hänelle uskomaan yksityistä tai perheen salaisuutta tahti muuta sellaista luottamuksellista seikkaa, josta hän tehtävässään on saanut tiedon.
- Rangaistus 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tahti siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.